

János – a tanítványból próféta

János apostolról

Több néven vált ismertté a kereszténységben: az **Apostol János**, a **Presbiter János**, a **Szeretett tanítvány**. Jeruzsálemben született Kr. u. 15-ben. Papi arisztokratikus családban nevelődött fel. Gondolkodását mélyen és kitörölhetetlenül befolyásolta a papi kultúra. Stílusa, elbeszélései, leírásai, egy-egy helyzet értelmezésében minduntalan felszínre tör, hogy egy papként gondolkodó tanítvánnyal állunk szemben. Alig múlt el tíz éves, máris Keresztelő János tanítványai között találjuk. Érdekelte az üzenet, és már nagyon fiatalon megértette, hogy egy nagyon különleges időben él. Vajon mi felfogjuk-e, hogy milyen időben élünk? János nem egy volt a hangosan tapsoló fiatalok között, akit a kor szellemi áramlatai ide, s tova hánytak, hanem egy „sui generis” volt, született gondolkodó. Jézus mozgalmáról Keresztelő Jánoson keresztül értesült. Valószínűleg, Jézus jeruzsálemi tartózkodásainál személyesen jelen volt. A Názáreti mozgalmának elindulásakor 12-13 éves volt, a kereszthalálnál 16 legfeljebb 17 esztendősen lehetett. Fiatal kora ellenére a templomi vallásos szellemi és intellektuális életet kiválóan ismerte.

A János név használata igen gyakori volt az anyaország területén, főként az előke-lő főpapi családokban. Ismeri a tanítványokat személyesen. Jézus tanítása óriási hatást gyakorolt Jánosra. Az evangélium terjesztői közé számláltatják a feltámadást követően. Az ötvenes években elhagyta Jeruzsálemet és Izraelt is, és zsidó-keresztényekkel együtt Kis-Ázsiában telepszik le, ahol virágzó „iskolát” hozott létre, amely több mint félévszázadik működött, és az úgynevezett jánosi irodalmat gondozta, a Jelenések könyve is ehhez tartozik.

A későbbiekben elkezdik „**Presbiter Jánosnak**” nevezni, míg mások az „**Úr tanítványának**” hívják. Ez sokáig elég bonyodalmat okozott Jánossal kapcsolatban, és némelyek úgy vélték, hogy két János élt.

A tanítvány kifejezés János írásaiban

János az evangélista nem használja az **apostol** kifejezést. János evangéliuma is feltűnően kerül, noha a szinoptikusoknál gyakorta feltűnik. Az apostol szó helyett a **tanítvány** elnevezést alkalmazza. A **tanítvány** megjelölés egy erős kifejezést jelent Jánosnál. Többször megjelenik egy titokzatosnak tűnő kifejezés „**a szeretett tanítvány**” akit sokáig nem tudtak azonosítani, ma már tudjuk, hogy ez alatt János apostolt kell értenünk.

János apostol vallásos beállítottsága

János, mint minden zsidó, az arámi nyelvet kiválóan ismerte, azonban ezen túl a görög koinét is hibátlanul használta. Nagyon jól ismerte hazájának és a Kis-ázsiai térségnek a földrajzi adottságait, elnevezéseit. A császárkultusz és a római kultúra jeles ismerője. A zsidó vallási ünnepeket, az **ószövetséget** teljes mélységében ismerte. Naprakész tájékozottsággal rendelkezett a **qumráni** és a **samaritánus** teológiai gondolkodást. János nem szegény családból származik, és ez teológiai kifejezéseiben is meglátszik, mer gazdagon gondolkozni.

Domitianus császár és János apostol

Az idős tanítványt Domitianus uralkodó (81-96), Patmos szigetére száműzte. Miért nem végeztette ki Jánost a császár? Mert előkelő származású volt, a halál a szegények büntetése volt, a nemeseké a száműzetés. János az efézususi befolyásosabb arisztokratákkal ált kapcsolatban. A császár Patmos szigetére száműzte az idős Jánost, aki 94-96-ig volt fogságban és Domitianus halála után szabadult. A szigeten talán a visszavágyódás következtében sokkal zsidóbbnak tűnt, mint valójában volt a saját hazájában annakidején.

Domitianus volt az első uralkodó, aki etnikai és vallási alapon üldözte a zsidóságot és a kereszténységet. Néro császár, aki az üldözéseket kirobbantotta a 60-as évek elején, még bűnbakot lát csupán a zsidó-keresztény emberekben.

Patmos szigete 85 km hosszú és 3 km széles. Domitianus volt az első, aki komolyan vette a császárnak kijáró isteni imádatot. A zsidókat és a keresztényeket **ateistáknak** nevezte és különös haragot táplált irántuk. A könyv 96 körül íródott.

János és a Jelenések könyve

János nagyon gyakran használta a „talassza” (tenger) szót, hiszen sok időt töltött el a tenger partjánál. A Jelenések könyve a héber nyelvre van leképezve, az arámi gondolkodást tükrözi. Ezért csak olyan emberek érthetik meg, akik az ószövetséget és a héber (arám) nyelvet mélységeiben ismerik. János, mint próféta belelát a jövőbe és prófétai kifejezésekbe öntött archaikus nyelvezettel mondja el. Több mint kétezer utalás van az ószövetségre, melyet a könyv írásával párhuzamosan kanonizáltak.

Istent úgy mutatja be, mint aki a kivonulás előtt Mózesnek bemutatkozik, „Vagyok, aki Vagyok”, Jel 1,4 pedig így fogalmaz: „attól Aki van, Aki volt, és Aki eljövendő, (vagyis Aki lesz). János túl lép saját korának minden teológiai irányzatán, visszatér a múlthoz, a próféták által lefektetett alapokhoz.

Az apokalipszis olvasói

Néhány keresztény vélemény a múltból:

„Még nem találkoztam emberrel, aki, miután a jövendölések tanulmányozásába kezdett, és írt is e tárgykörben, ne vált volna elmebajossá.” William Ramsey

„Az pedig igazán józan elmére vall, ha valaki a tájára sem tekint a Jelenések könyvének.” Johann G. von Herder

„A Jelenések könyve vagy ráakad egy bolondra, vagy meghagyja az illetőt a bolondságában.” Anonim

A Jelenések könyve vonzza a szélsőséges fanatikus olvasókat, akik azt olvassák ki ebből a könyvből, amit akarnak.

Mi pedig a teológiai tudomány figyelembe vételével, igyekszünk megfejteni ennek a könyvnek a titkát, amely ott lapul a sorok között. Minden rajongást, spekulációt el kell távoztassunk elménkből, hogy rátaláljunk ennek a könyvnek az útjára.

Dr. Tokics Imre